МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії,
ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди
_____ Юрій БОЙЧУК
01 травня 2023 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
з «ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

для здобуття освітнього ступеня магістр
за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)
освітня програма «Фізична культура в закладах освіти»

ХАРКІВ – 2023

ПРОГРАМА

З «ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

для здобуття освітнього ступеня магістра

спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

освітня програма Фізична культура в закладах освіти

ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Фахове вступне випробування проводиться у дистанційному форматі (онлайн) за допомогою інформаційної платформи ZOOM або Google Meet.

2. Вступник переходить за наданим йому посиланням за 15 хвилин до початку фахового вступного випробування.

3. Вступник розташовує камеру в статичному положенні так, щоб зображення охоплювало вступника та простір біля нього.

4. Перед початком фахового вступного випробування для абітурієнтів проводиться консультація про умови проведення вступного випробування з обов'язковою ідентифікацією вступника шляхом демонстрації на камеру оригіналу документа, що засвідчує особистість з фотокарткою, передбаченого законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» та повідомлення вступником екзаменатора про своє місце знаходження.

5. Фахове вступне випробування проводиться у формі усної відповіді. Час на підготовку до відповіді складає 20 хвилин. Кожному вступнику потрібно відповісти на три питання одного білету. Під час підготовки до відповіді, абітурієнти на бланку аркуша співбесіди, який надсилається екзаменатором і зберігається потім в особовій справі, коротко записують відповідь (можливо, тези відповіді). У процесі підготовки відповідей заборонено використання підручників, посібників, довідкової літератури,

підказування. У разі переривання зв’язку під час фахового вступного випробування вступник отримує новий білет і починає підготовку спочатку.

6. Оголошення результатів фахового вступного випробування відбувається в день складання екзамену.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування на спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура) за освітньою програмою «Фізична культура в закладах освіти» для здобуття ступеня «магістр» проводиться з метою оцінки рівня підготовленості абітурієнтів з конкурсного предмету «Теорія і методика фізичного виховання».

Питання вступного випробування відповідають необхідному рівню сформованості загальних і професійних (фахових) компетентностей, які визначають здатність здобувача успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Зміст питань відповідає програмі з курсу «Теорія і методика фізичного виховання» й охоплює всі її розділи. Завдяки цьому є можливість визначити рівень оволодіння абітурієнтами всім обсягом програмового матеріалу.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ
З «ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Розділ І. Вступ у теорію і методику фізичного виховання

Тема 1. Теорія і методики фізичного виховання як наукова та навчальна дисципліна.

1.Предмет і зміст теорії і методики фізичного виховання, методи наукових досліджень.

2.Об'єкт і предмет навчання.

3.Соціологічний, педагогічний та біологічний напрямки теорії і методики фізичного виховання.

4.Термінологічний апарат (фізична культура, фізичне виховання, фізичний розвиток, фізичні якості, фізичний стан, фізичне здоров'я, фізична працездатність, фізична підготовка й фізична підготовленість, фізична рекреація., фізична реабілітація, фітнес, рухова активність, норма).

5.Джерела та етапи розвитку теорії і методики фізичного виховання.

6.Задачі теорії і методики фізичного виховання як навчальної та наукової дисципліни.

7.Методи наукових досліджень у фізичному вихованні.

Тема 2. Наукові основи фізичного виховання.

1.Взаємозв'язок рухової активності та здоров'я.

2.Потребо-мотиваційний підхід уформуванні стратегії розвитку фізичної культури сучасного суспільства.

3.Види потреб (біологічні, соціальні, духовні), що задовольняються під час занять фізичною культурою.

4.Закономірності розвитку оздоровчого ефекту в системі занять.

5.Оцінка ефективності процесу фізичного виховання.

6.Основні принципи фізичного виховання: гуманістичної орієнтації, пріоритету потреб, мотивів і інтересів особи, всебічного розвитку особистості, оздоровчої спрямованості, індивідуалізації, зв'язку фізичного виховання з іншими видами діяльності і зайнятості людей.

7.Мета й завдання фізичного виховання.

8.Система фізичного виховання.

Тема 3. Педагогічний процес в сфері фізичного виховання.

1.Характеристика фізичного виховання як педагогічного процесу.

2.Теоретичні основи фізичного виховання як педагогічного процесу.

3.Спеціальні компоненти педагогічного процесу фізичного виховання.

4.Поняття «засоби» фізичного виховання.

5.Методи фізичного виховання та їхня характеристика.

6.Методи повідомлення нових знань, методи практичного виконання фізичних вправ, методи контролю і самоконтролю, методи організації тих, хто займаються.

7.Принципи педагогічного процесу.

Тема 4. Засоби та методи фізичного виховання. Техніка фізичних вправ.

1.Фізичні вправи – основний засіб фізичного виховання.

2.Структура, форма, зміст, класифікація фізичних вправ.

3.Чинники, які обумовлюють вплив фізичних вправ на організм тих, хто займаються.

4.Оздоровчий ефект засобів фізичного виховання.

5.Оздоровчі сили природи та гігієнічні чинники як засоби фізичного виховання.

6.Техніка фізичних вправ. Поняття техніки, основи техніки, основний механізм техніки, деталі техніки.

7.Структурні характеристики рухових дій (кінематичні, динамічні та ритмічні характеристики).

Розділ ІІ. Навчання руховим діям

Тема 1. Загальна характеристика навчання руховим діям.

1.Методологічні основи теорії навчання руховим діям.

2.Педагогічні та фізіологічні основи навчання руховим діям.

3.Предмет та завдання навчання в фізичному вихованні.

4.Особливості процесу навчання руховим діям.

5.Рухові уміння та навички, їхня характеристика (особливості, значення та закономірності формування). Взаємодії рухових дій.).

Тема 2. Структура процесу навчання руховим діям. Початковий етап навчання руховим діям.

1.Передумови успішного засвоєння техніки рухових дій.

2.Структура процесу навчання руховим діям.

3.Етапи навчання та їхня мета.

4.Початковий етап навчання руховим діям.

5. Мета, завдання, шляхи створення уявлення про рухові дії, шляхи початкового практичного засвоєння рухових дій.

6.Помилки, їхні причини та засоби усунення.

7.Навантаження й відпочинок на етапі початкового навчання.

8.Контроль за опануванням техніки рухових дій.

Тема 3. Етап поглибленого навчання та вдосконалення рухових дій.

1.Характеристика етапу поглибленого навчання та вдосконалення рухових дій.

2.Спрямованість, завдання етапу поглибленого навчання. Особливості методики.

3.Навантаження й відпочинок на етапі поглибленого навчання.

4.Спрямованість і завдання етапу вдосконалення рухових дій.

5.Попередження й усунення помилок.

6.Перебудова техніки рухових дій.

7.Причини, що потребують перебудови техніки рухових дій.

8.Контроль за засвоєнням техніки рухових дій.

Розділ ІІІ. Основи методики розвитку рухових якостей.

Тема 1. Загальні основи розвитку рухових якостей. Основи методики силових якостей

1.Загальні поняття про рухові якості.

2.Основи методики розвитку рухових якостей.

3.Послідовність дій педагога під час розвитку рухових якостей.

4.Загальна характеристика силових якостей (поняття, види, чинники, які обумовлюють силові якості).

5.Характерні риси фізичних вправ для розвитку силових якостей.

6.Засоби та методи розвитку силових якостей.

7.Контроль за рівнем розвитку силових якостей.

Тема 2. Основи методики розвитку швидкісних якостей і витривалості.

1.Поняття «швидкісні якості», елементарні форми прояву, засоби та методика розвитку швидкісних якостей.

2.Чинники, що обумовлюють швидкісні якості.

3.Контроль за рівнем швидкісних якостей.

4.Витривалість як фізична якість, види витривалості, фактори, що обумовлюють прояв витривалості, засоби і методи розвитку витривалості.

5.Контроль за рівнем витривалості.

Тема 3. Основи методики розвитку гнучкості й координаційних здібностей.

1.Характеристика гнучкості, види і чинники, що обумовлюють гнучкість.

2.Засоби і методи розвитку гнучкості.

3.Постава, чинники та етапи її формування.

4.Класифікація порушень постави, профілактика порушень постави.

5.Координаційні здібності.

6.Контроль за рівнем розвитку гнучкості і координаційних здібностей.

Розділ IV. Форми організації занять у фізичному вихованні.

Тема 1. Форми організації занять у фізичному вихованні.

1.Значення організаційних аспектів успішного рішення задач фізичного виховання.

2.Поняття «зміст», «форма», «система занять» у фізичному вихованні.

3.Одиниця системи занять у фізичному вихованні та оздоровчому тренуванні –мікроцикл.

4.Загальна класифікація форм занять: урочні, позаурочні.

5.Динаміка фізичної працездатності – теоретична основа побудови занять з фізичного виховання.

6.Типова структура занять фізичними вправами.

7.Класифікація та ознаки позаурочних форм занять.

8.Методи організації занять: індивідуальні, групові, масові.

Тема 2. Урок – основна форма організації занять у фізичному вихованні.

1.Урочні форми як основні форми занять, які дозволяють створити необхідні умови щодо ефективного навчання руховим діям і впливають на функціональні здібності організму.

2.Ознаки уроку. Класифікація занять урочного типу.

3.Типова структура уроку.

4.Методика побудови комплексу ЗРВ.

5.Організація та послідовність вирішення завдань основної та заключної частини уроку.

Тема 3. Нормування фізичних навантажень у фізичному вихованні.

1.Характеристика видів та сторін навантаження.

2.Обсяг, інтенсивність. Інтервали відпочинку між навантаженнями.

3.Регулювання навантаження збільшення та зменшення, яке забезпечується різними факторами.

4.Об’єктивні показники навантаження.

5.Показники ЧСС під час навантажень.

6.Контроль за навантаженням.

7.Щільність уроку фізичної культури, її види та засоби регулювання.

8.Види зайнятості учнів на уроці фізичної культури, що обумовлюють щільність уроку.

9.Методи визначення щільності.

10. Компоненти, які впливають на щільність уроку.

11.Види та засоби контролю щільності.

12.Методика складання графіку зайнятості та показників ЧСС під час уроку фізичної культури.

Тема 4. Планування навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

1.Облік у процесі занять фізичними вправами.

2.Поняття «планування». Основні вимоги до планування.

3.Види планування та основні документи планування навчально-виховної роботи з фізичного виховання в загальноосвітній школі.

4.Облік, види обліку в фізичному вихованні: попередній, поточний та підсумковий.

5.Документи обліку в фізичному вихованні.

Тема 5. Управління і контроль в процесі фізичного виховання.

1.Загальні основи управління фізичним вихованням.

2.Рівні управління процесу фізичного виховання.

3.Управління соціальними та біологічними системами.

4.Умови процесу управління в фізичному вихованні.

5.Етапи підготовки педагога до проведення занять.

6.Зміст етапів підготовки педагога.

7.Педагогічний аналіз уроку фізичної культури.

8.Контроль та його види в процесі фізичного виховання.

9.Педагогічний контроль, як засіб управління процесом фізичного виховання.

Розділ V. Особливості фізичного виховання дітей і молоді.

Тема 1. Фізичне виховання дітей дошкільного й молодшого шкільного віку.

1.Класифікація періодів розвитку організму в дошкільному віці.

2.Мета, завдання й засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.

3.Етапи становлення рухових дій у дітей від народження до 6 років.

4.Особливості методики фізичного виховання в залежності від вдосконалення функціональних систем організму дитини.

5.Форми організації занять.

6.Основи методики фізичного виховання в родині.

7.Завдання фізичного виховання й особливості розвитку дитячого організму від 6 до 10 років.

8.Навчальні програми з фізичної культури для дошкільних закладів і загальноосвітніх шкіл: базові, регіональні, відомчі, авторські.

Тема 2. Фізичне виховання учнів середнього і старшого шкільного віку.

1.Характеристика особливостей шкільного віку.

2.Вікові особливості розвитку організму дітей середнього шкільного віку, завдання та особливості методики фізичного виховання.

3.Характеристика особливостей розвитку організму в 17-18 років.

4.Задачі фізичного виховання юнаків і дівчат 17-18 років та особливості методики фізичного виховання

Тема 3. Особливості методики розвитку рухових якостей дітей шкільного віку.

1.Сенситивні періоди виховання рухових якостей в шкільному віці.

2.Особливості методики розвитку силових і швидкісних якостей, витривалості, гнучкості, спритності та координаційних здібностей дітей шкільного віку.

3.Специфічні завдання силової підготовки школярів.

Тема 4. Методика визначення рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості школярів.

1.Поняття «методика досліджень», «методи досліджень», «норми й норматив».

2.Зміст методики оцінки рівня фізичного розвитку дітей: критерії, методи, алгоритм дії педагога.

3.Зміст методики оцінки рівня фізичної підготовленості: методи педагогічного тестування, поняття «Тест», умови та вимоги до тестування фізичних якостей.

Тема 5. Фізичне виховання у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації.

1.Мета, завдання та особливості методики проведення занять із фізичного виховання у ЗВО.

2.Комплектація навчальних відділень та груп для проведення занять з фізичного виховання.

3.Особливості процесу фізичного виховання в спеціальному відділенню вищих навчальних закладів.

4.Професійно-прикладна фізична підготовка студентів.

5.Форми самодіяльного фізкультурного руху у ЗВО.

6.Види оздоровчих занять: оздоровча ходьба, оздоровчий біг, атлетична гімнастика.

7.Самоконтроль при самостійних заняттях фізичними вправами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

ФАХОВОГО ІСПИТУ

Бали	**Кількість правильних відповідей**	**Характеристика відповіді**
191–200 балів	Від 95,5% до 100% правильних відповідей	Вступник демонструє всебічні, систематизовані й глибокі знання з предмета; уміє застосовувати їх на практиці; спроможний доводити правильність своєї відповіді переконливою аргументацією. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна, не містить помилок.
181–190 балів	Від 90,5% до 95% правильних відповідей	Вступник правильно, чітко, логічно й повно відповідає на всі питання. Може пов'язати теорію й практику, правильно демонструє виконання практичних завдань. Відповідь повна. Вступник може припускатися незначних огріхів.
171–180 балів	Від 85,5% до 90% правильних відповідей	Вступник демонструє ґрунтовні знання, уміє застосовувати їх на практиці. Вільно висловлює власні думки, аргументовано відповідає на поставлені запитання. Відповідь вступника повна. Вступник може припускатися незначних помилок.
161–170 балів	Від 80,5% до 85% правильних відповідей	Вступник демонструє глибокі знання з предмета, вправно застосовує їх на практиці; уміє доводити правильність своєї відповіді. Відповідь вступника повна, логічна, але містить деякі неточності.
151–160 балів	Від 75,5% до 80% правильних відповідей	Вступник загалом правильно відповідає на питання. Демонструє виконання практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить деякі огріхи.

141–150 балів	Від 70,5% до 75% правильних відповідей	Вступник виявляє загалом добрі знання з предмета, досить успішно виконує передбачені програмою завдання; оперує основними поняттями, уміє робити висновки. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить незначні помилки.
131–140 балів	Від 65,5% до 70% правильних відповідей	Вступник виявляє достатні знання з предмета, виконує передбачені програмою завдання з незначними огріхами; оперує основними поняттями, уміє робити висновки, але відповідь вступника недостатньо чітка, містить помилки.
121–130 балів	Від 60,5% до 65% правильних відповідей	Вступник відтворює частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але пояснення не лаконічні, не повні. Під час відповіді вступник припускається помилок.
111–120 балів	Від 55,5% до 60% правильних відповідей	Вступник має прогалини в знаннях навчального матеріалу з дисципліни. Відповідь не повна, потребує уточнень і додаткових запитань; вступник не вміє самостійно зробити висновків, припускається значних помилок під час відповіді.
101–110 балів	Від 50,5% до 55% правильних відповідей	Вступник непереконливо відповідає на питання, плутає поняття. Відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності в знаннях, не вміє оцінювати факти та явища. Припускається помилок під час виконання практичних завдань.

100 балів	50%	Вступник неповно, за допомогою додаткових питань відповідає на питання. Його відповіді неточні, під час демонстрації практичних навичок вступник припускається помилок, вирішує лише найлегші завдання.
Менше 100 балів Не склав	Від 0% до 49% правильних відповідей	Вступник володіє теорією на фрагментарному рівні, під час виконання завдань припускається принципових помилок. Вступник не здатний орієнтуватися в програмовому матеріалі.

Список літератури

1.Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту: у 2 т. / [за ред. Т. Ю. Круцевич]. [2-ге вид., переробл. та доп.]. Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра, 2018. Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. 344 с. Т. 2. Методика фізичного виховання різних груп населення. 448 с.

2.Круцевич Т.Ю., Холодова О.С., Марченко О.Ю., Кривчикова О.Д. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М.; 2021. 92с.

3.Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів. Дніпропетровськ, «Інновація», 2007. 252с.

4.Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. 2-е вид., випр. Харків: «ОВС», 2008. 406 с.